

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

แนวทางการจัดการความรู้ด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ที่เน้นการจัดการท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม (Participatory local management) เพื่อที่จะรวบรวมองค์ความรู้ บทบาท คุณค่าและความสำคัญของความรู้ด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ในชุมชน รวมไปถึงการหาแนวทางในการจัดการ การพัฒนาการเรียนรู้ทางกฎหมายของสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการคงอยู่ของการจัดการความรู้ด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ยังผลเรื่องความอยู่ดีกินดีของประชาชนในท้องถิ่นและมีมาตรฐานของคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนอย่างภาคภูมิใจ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามโครงการวิจัยการพัฒนาแนวทางส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดการความรู้ด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ศึกษากรณีพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 100 ชุด

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 100 คน

3.3 พื้นที่ดำเนินงาน

เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

3.4 แผนการดำเนินงาน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methodes) โดยผสมผสานระหว่างการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

- ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
- ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ใช้วิธีการนำเอาข้อมูลที่วิเคราะห์ไว้ในส่วนการวิจัยเอกสารมารวมกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาสังเคราะห์และเขียนเป็นรูปแบบและกลไกกฎหมาย
- ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ผล สรุป และเสนอแนะ

3.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

- ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ การศึกษานโยบาย แผนแม่บท แผนปฏิบัติการของรัฐบาล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2543 (ปรับปรุง 2553) ธรรมนูญสุขภาพแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบกับอำนาจหน้าที่ตามนโยบาย แผนแม่บท แผนปฏิบัติการของรัฐบาล เพื่อสร้างรูปแบบและพัฒนาหลักกฎหมายการบริหารจัดการด้านส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบาย แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการของรัฐบาล
 - ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มประชากรด้วยตนเองในปัญหาการบริหารจัดการความรู้ด้านกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มอาสาสมัคร เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน
 - ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ใช้วิธีการนำเอาข้อมูลที่วิเคราะห์ไว้ในส่วนการวิจัยเอกสารมารวมกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาสังเคราะห์และเขียนเป็นรูปแบบและกลไกกฎหมายการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบาย แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการของรัฐบาล
 - ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ผล สรุป และเสนอแนะ
- **แบบสอบถาม** จำนวน 100 ชุด ได้มีเนื้อหาการลงสัมภาษณ์ในเรื่องดังต่อไปนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูล/รายละเอียดส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.เพศ

- 2.สถานภาพสมรส
- 3.อายุ
- 4.ระดับการศึกษา
- 5.รายได้ส่วนบุคคล/เดือน
- 6.รายได้ครอบครัว/เดือน
- 7.แหล่งรายได้ประจำของท่านมาจากแหล่งใด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 8.ปัจจุบันท่านทำงานหรือไม่
- 9.อาชีพ/ตำแหน่งงานในปัจจุบันของท่าน
- 10.อาชีพที่ท่านเคยทำในอดีต
- 11.ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่กับ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 12.จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว
- 13.สถานภาพที่พักอาศัยปัจจุบัน
- 14.ประเภทที่พักอาศัย

ส่วนที่ 2 ด้านเจตคติ/ความรู้สึก

ส่วนที่ 1 ด้านเจตคติ/ความรู้สึก

- 1.ฉันมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมของสังคมหรือส่วนรวม เช่น นัดพบศิษย์เก่า เป็นต้น
- 2.ฉันสุขใจกับการร่วมทำกิจกรรมกับครอบครัว
- 3.การร้องเพลง เต้นรำ เป็นสิ่งที่ฉันชอบทำ
- 4.ฉันชอบให้คนในครอบครัวมีเวลาอยู่ด้วยกันพร้อมหน้าพร้อมตา
- 5.ฉันชอบให้บุตร/หลานกลับมาเยี่ยมเยือนในวันหยุดหรือในช่วงเทศกาลเสมอ
- 6.ฉันสนใจและชอบติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์
- 7.ฉันชอบใช้โทรศัพท์มือถือ
- 8.ความสำเร็จหรือความภาคภูมิใจของฉันคือความสำเร็จของลูกหลาน
- 9.ฉันเป็นคนขี้กลัว หวาดระแวง ซึมเศร้า วิตกกังวล
- 10.บ่อยครั้งฉันรู้สึกถูกทอดทิ้งจากสังคม
- 11.ฉันมีความมั่นใจในตนเองและจะทำในสิ่งที่ฉันเห็นว่าถูกต้องโดยไม่สนใจคำพูดของใคร
- 12.ฉันรู้สึกว่าการมีชีวิตอยู่จนถึงทุกวันนี้เป็นเรื่องที่น่ายินดียิ่ง
- 13.ฉันมีการเตรียมรับวัยชราและพร้อมเผชิญกับปัญหาต่างๆที่จะมาถึงตลอดเวลา
- 14.ฉันคิดว่าผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีที่สุดจากครอบครัว

15.สังคมไทยควรเห็นคุณค่า ยกย่อง เคารพ นับถือผู้สูงอายุ

16.วัฒนธรรมไทยลูกๆ ต้องดูแลพ่อแม่เมื่อแก่ชรา

ส่วนที่ 2 ด้านการปฏิบัติตน/พฤติกรรมที่ปฏิบัติ.

1.งานอดิเรกของฉันคือ การทำงานบ้านเล็กๆน้อยๆหรืองานฝีมือหรืองานช่างต่างๆ

2.ฉันชอบดูแลลูกหลานเป็นประจำ

3.ฉันใช้เวลาพักผ่อนส่วนใหญ่ที่บ้าน

4.การดื่มสุราช่วยให้ฉันมีความสุขในงานต่างๆ

5.ฉันมักสูบบุหรี่เพื่อคลายเครียดเสมอ

6.การเล่นหอย แשר เป็นเรื่องปกติของฉัน

7.ฉันมักไปพบแพทย์หรือใช้บริการการแพทย์เป็นประจำ ไม่ว่าจะเจ็บป่วยหรือไม่ก็ตาม เพื่อดูแลรักษาสุขภาพให้ดี

8.การเล่นกีฬา ทำให้สุขภาพฉันแข็งแรง

9.การออกกำลังกายคือสิ่งที่ฉันทำเป็นประจำ

10.ฉันชอบอยู่บ้านมากกว่าออกไปไหน

11.ฉันบริโภคอาหารโดยคำนึงถึงประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการเสมอ

12.ฉันควรหมั่นพบแพทย์และตรวจสุขภาพทุกปี

ส่วนที่ 3 ด้านความร่วมมือกับชุมชน

1.ฉันเป็นสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับสันตนาการหรือการพักผ่อนต่างๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

2.ฉันมีส่วนร่วมทำงานให้กับชุมชนที่อาศัยอยู่

3.ฉันต้องร่วมงานของชุมชนเสมอ เช่น งานศพ

4.ฉันร่วมงานประเพณีต่างๆ ของชุมชนเสมอ

5.ฉันสามารถถ่ายทอดประสบการณ์และใช้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่เยาวชนและสังคมได้

ส่วนที่ 4 ด้านเศรษฐกิจ/รายได้

1.ฉันยังคงทำงานพิเศษหรืองานเสริมอยู่บ้างแม้ว่าจะไม่ใช่งานหลักของฉันที่ทำเป็นประจำ

2.ฉันยังคงใช้จ่ายเงินเพื่อเลี้ยงดู รักลูกหลาน

3.ฉันควรต้องมีการวางแผนจัดสรรการใช้จ่ายเงินของฉันในอนาคตอย่างระมัดระวัง

4.ภาวะสุขภาพของท่านในปัจจุบัน

1.ภาวะสุขภาพในรอบ 1 สัปดาห์ 2.โรคประจำตัว(ถ้ามี)

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 1

-ป่วยโรคเรื้อรังหรือไม่

-โรคที่ป่วย

-พฤติกรรมด้านการรับประทานอาหาร

1.ท่านรับประทานอาหาร วันละ 3 มื้อ

2.ท่านรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ๆ

3.ท่านรับประทานอาหารผัก และผลไม้

4.ท่านรับประทานอาหารเนื้อ ปลา ถั่ว นม

5.ท่านชอบรับประทานอาหารรสเค็มจัด เช่น ผักดอง ปลาหมึก

6.ท่านรับประทานอาหารขนมกรุบกรอบ

7.ท่านรับประทานอาหารประเภทต้ม นึ่ง ลวก อบ

8.ท่านดื่มน้ำสะอาดวันละ 6 – 8 แก้ว

9.ท่านออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้งครั้งละ 20 – 30 นาทีหรือมากกว่านั้น

10.ท่านบริหารกล้ามเนื้อด้วยการแกว่งแขน แกว่งขา เกร็งข้อมือข้อเท้า

11.ท่านทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ทำสวน ทำงานบ้าน ปลูกต้นไม้ รดน้ำต้นไม้จนได้เหงื่อ ฯลฯ

12.ท่านเดินหรือขี่จักรยานในระยะทางไกลๆ

13.ท่านเลือกประเภทของการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับภาวะสุขภาพและวัยของท่าน

14.ท่านรับประทานยาสมุนไพรแทนยาแผนปัจจุบัน

15.เมื่อมีอาการผิดปกติ/เจ็บป่วยกะทันหัน ท่านจะรีบมาพบแพทย์ทันที

16.ท่านสังเกตอาการผิดปกติหรือแนวโน้มของโรคต่างๆด้วยตัวเอง

17.เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ท่านปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ได้

18.ท่านได้รับการตรวจร่างกายและตรวจคัดกรองโรคเป็นประจำทุกปี

19.เมื่อท่านมีข้อสงสัยเรื่องการรับประทานยา ท่านจะปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เภสัชกร/แพทย์

20.เมื่อท่านเจ็บป่วย/เกิดอุบัติเหตุ ท่านใช้สิทธิการรักษาพยาบาลตามโรงพยาบาลที่ระบุตามสิทธิ

21.เมื่อท่านเจ็บป่วยมีบุคคลใกล้ชิดคอยดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี

22.เมื่อมีความเครียด ท่านยังคงหงุดหงิด หรือหมกหมุ่นกับปัญหา หมกหมุ่นกับปัญหาที่เกิดขึ้น

- 23.เมื่อท่านมีเวลาว่าง ท่านจะหากิจกรรมสร้างความเพลิดเพลินทำ เช่น การปลูกต้นไม้ ร้องเพลง ฯลฯ
- 24.ท่านมักจะพบปะพูดคุยและปรับทุกข์สุขกับเพื่อนในวัยเดียวกัน
- 25.เมื่อรู้สึกเครียดท่านจะสวดมนต์ ไหว้พระ และนั่งสมาธิ
- 26.เมื่อท่านต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ท่านจะใช้วิธีการพูดคุยกับบุคคลในบ้าน
- 27.เมื่อท่านต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ท่านจะใช้วิธีการพูดคุยกับบุคคลในบ้าน
- 28.เมื่อรู้สึกเครียด ท่านจะฟังวิทยุ และอ่านหนังสือ
- 29.ในวันหยุด/วันสำคัญทางพุทธศาสนา ท่านจะมีกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เช่น ทำบุญ ตักบาตร รับประทานอาหารนอกบ้าน ท่องเที่ยว ฯลฯ

ส่วนที่ 2 การรับบริการสาธารณสุข รพ.สต./ศูนย์สุขภาพชุมชน

- 1.ความถี่ในการมารับบริการสุขภาพ
 - 1.1 เมื่อเจ็บป่วย
 - 1.2 มารับบริการสุขภาพอื่นๆ
- 2.ความพึงพอใจต่อการมาใช้บริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ(โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือศูนย์สุขภาพชุมชน)
 - 2.1 ความรวดเร็วของการใช้บริการ
 - 2.2 ความปลอดภัย
 - 2.3 ความสะดวก
 - 2.4 การได้รับบริการตรงตามความต้องการ
 - 2.5 ความพึงพอใจต่อสถานบริการในภาพรวม
- 3.ความต้องการของประชาชนที่อยากให้มีการพัฒนา
 - 3.1 รพ.สต.(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ต้องการให้มีทีมหมออาสาสมัครมาเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่อง
 - ต้องการให้อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.)
 - ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพในทุกด้าน
 - ได้ทราบขอกฎหมายที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเกี่ยวกับสาธารณสุขในด้านผู้สูงอายุในท้องถิ่น
 - อื่นๆ
 - 3.2 เจ้าหน้าที่อยู่ประจำ รพ.สต. ในเวลาราชการ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ รพ.สต.ในเวลาราชการ
 - ต้องการให้มีทีมเจ้าหน้าที่ร่วมกับ อสม. ออกเยี่ยมบ้าน

- ต้องการให้เจ้าหน้าที่พูดจาไพเราะกับผู้มารับบริการ
- อื่นๆ

3.3 การบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ต้องการให้มีแพทย์ประจำ รพ.สต.
- ต้องการให้มีการบริการที่สะดวกรวดเร็ว
- ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่เพียงพอกับคนไข้
- ต้องการให้มีทันตแพทย์ประจำ รพ.สต.
- ต้องการให้เน้นกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค
- ต้องการให้มีรถรับ – ส่งผู้ป่วย
- ต้องการให้มีบริการแพทย์แผนไทยใน รพ.สต. ทุกแห่ง
- ต้องการให้จัดสรรยาที่มีคุณภาพเหมือนกับยาที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดหรือโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย
- อื่นๆ

3.4 สิ่งแวดล้อม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ต้องการให้ปรับภูมิทัศน์ให้มีความร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย
- ต้องการให้มีการจัดเก็บขยะ กำจัดขยะอย่างถูกวิธี
- ต้องการให้มีการสร้างสวนสาธารณะ สำหรับออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจ
- อื่นๆ

3.5 การรับบริการที่คลินิกผู้ป่วยเรื้อรัง

- ต้องการไปรับบริการที่คลินิกในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, ศูนย์สุขภาพชุมชน
- ต้องการไปรับบริการที่คลินิกที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ
- ต้องการทั้งสองอย่าง
- ไม่ต้องการ

4. ความรู้ความเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพ

4.1 หน่วยงานและเจ้าหน้าที่รัฐดูแลให้บริการเรื่องนี้หรือไม่

4.2 ท่านต้องการได้ความรู้ทางด้านกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการใช้สิทธิในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุหรือไม่

4.3 ท่านเข้าใจการมีโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือชมรมผู้สูงอายุอย่างไร

- เป็นที่พบปะพูดคุยของผู้สูงอายุและทำกิจกรรมร่วมกัน

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลงพื้นที่ โดยคณาจารย์และนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 2 ครั้ง

2.2 ลงสัมภาษณ์เชิงลึกกับภาคีเครือข่าย และผู้สูงอายุในพื้นที่โดยคณาจารย์และนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 2 ครั้ง

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วน คือการวิเคราะห์เชิงปริมาณกับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กล่าวคือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ชุด ใช้วิธีการประเมินผลแบบร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์แล้วนำมาวิเคราะห์กับการทบทวนวรรณกรรมเพื่อหาข้อสรุปและเขียนข้อเสนอแนะ